

NOTITIE AANSLUITING PRIMAIR ONDERWIJS – JEUGDHULP

SWV PO De Kempen

versie jaarschijf

Opgesteld door: Werkgroep Aansluiting Onderwijs – Jeugdhulp (afvaardiging SWVPO De Kempen en afvaardiging aangesloten gemeenten¹)
Datum: 6 april, versie jaarschijf
Status: gereed voor jaarschijf Aansluiting Onderwijs – Jeugdhulp

1. Inleiding.
2. Functie van deze notitie.
3. Visie op aansluiting onderwijs – jeugdhulp.
4. Resultaten inventarisatie (wat goed gaat, knelpunten en daarna gekoppelde verbeterpunten).
5. Hoe nu verder

1. Inleiding

Gemeenten hebben vanaf 1 januari 2015 de verantwoordelijkheid voor de organisatie en uitvoering van de jeugdhulp².

De Jeugdwet biedt kaders om met elkaar afspraken te maken over de inrichting van de zorgstructuur. Door de gemeenten in de regio De Kempen zijn en worden deze afspraken op verschillende niveaus gemaakt, zowel lokaal, subregionaal als regionaal. De uitvoering van de Jeugdwet kan dus per subregio of per gemeente verschillen.

Omdat scholen de vindplaats zijn voor de problematiek die bij kinderen speelt, is het onderwijs een belangrijke partner voor de gemeenten.

Thans blijkt dat, ondanks het vele goede werk dat wordt verzet, niet alleen gemeenten, maar ook het onderwijs, moeten wennen aan de nieuwe structuren die de invoering van de nieuwe wet met zich meebrengt.

Beleidsontwikkelagenda

Het samenwerkingsverband Passend Onderwijs De Kempen en de 10 gemeenten voeren op structurele basis overleg met elkaar over het ondersteuningsplan/ jaarschijven en het jeugdbeleid van gemeenten. Dit gebeurt op bestuurlijk niveau tijdens het OOGO en op ambtelijk niveau in de werkgroep voorbereidend OOGO. Doel van dit overleg is het afstemmen van beleid en uitvoering op elkaar ten aanzien van die onderwerpen waar taken en verantwoordelijkheden van onderwijs en gemeenten elkaar raken. In gezamenlijkheid zijn 7 thema's benoemd; informatie-uitwisseling, leerlingenvervoer, leerplicht, jeugdhulp, dyslexie, onderwijshuisvesting en doorgaande leerlijn. Samen vormen deze thema's de beleidsontwikkelagenda.

Tijdens het OOGO (juni 2016) is door gemeenten en samenwerkingsverband de wens uitgesproken om komend schooljaar extra aandacht te besteden aan de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp. In de beleidsontwikkelagenda is hierover de volgende algemene ambitie opgenomen:

“Vanaf 01-01-2015 vindt de transitie van de jeugdhulp naar de gemeenten toe plaats. De ambitie van passend onderwijs kan alleen worden gerealiseerd als samenwerkingsverband en gemeenten afspraken maken over:

- Structurele aansluiting van jeugdhulp op de ondersteuningsstructuur van de school
- Integraal indiceren en arrangeren
- De zorgondersteuning aan o.a. meervoudig gehandicapte en zeer moeilijk lerende kinderen in de onderwijssetting, (zoals opgenomen in de transitie van de bekostiging AWBZ naar de gemeenten vanaf 01-01-2015”.

Jaarschijf 2016-2017

Voor de komende jaarschijf 2016-2017 is de volgende concrete ambitie opgenomen:

¹ Bergeijk,, Bladel, Cranendonck, Eersel, , Heeze-Leende, ,, Oirschot, Reusel-de Mierden, , Valkenswaard, Veldhoven, Waalre

² Vrijwillige jeugdzorg, Jeugdbescherming, Jeugdreclassering, Crisisinterventie, Kindertelefoon, Gesloten jeugdzorg (jeugdzorg-plus), Jeugd geestelijke gezondheidszorg (jeugd-GGZ), Jeugd lichtverstandelijke beperking (jeugd-LVB)

“In 2015 en 2016 zijn met name op lokaal en subregionaal niveau de (eerste) verbindingen gelegd tussen onderwijs en jeugdhulp. Er zijn op dit niveau basisafspraken gemaakt over de aansluiting van jeugdhulp op de ondersteuningsstructuur van de school en vice versa. In 2016-2017 willen we de knelpunten ten aanzien van deze aansluiting en samenwerking tussen jeugdhulp en onderwijs inventariseren. We doen dit zowel onder de lokale teams (generalisten³ en leerplichtambtenaren) als onder de scholen (coördinatoren passend onderwijs/IB-er KO-er).

We bespreken daarnaast tijdens het overleg “voorbereidend OOGO” tussen het samenwerkingsverband en gemeenten praktijkvoorbeelden waarin deze samenwerking (nog) niet optimaal is verlopen. Op basis van deze inventarisatie van knelpunten stellen we gezamenlijke verbeterpunten op en proberen we (basis)afspraken vast te leggen voor alle scholen en ondersteuningsteams in een gezamenlijke notitie “Aansluiting primair onderwijs-jeugdhulp”. We geven op deze manier zowel inhoudelijk als procesmatig meer inhoud aan o.a. het integraal arrangeren en indiceren tussen onderwijs en jeugdhulp.”

2. Functie van deze notitie

In deze notitie is de essentie beschreven van knel- en verbeterpunten m.b.t. de aansluiting primair onderwijs – jeugdhulp zoals die door het primaire onderwijs en de gemeenten⁴ worden ervaren. Het is de bedoeling op basis van deze inventarisatie een gezamenlijke aanpak te realiseren in de vorm van verbeterpunten en acties.

3. Visie op aansluiting onderwijs-jeugdhulp

Ouders zijn en blijven primair verantwoordelijk voor het opgroeien en de opvoeding van hun kinderen. Dit vraagt een constante inspanning van ouders. Het onderwijs is samen met de gemeenten verantwoordelijk voor het bieden van onderwijs en zorg aan kinderen.

Consultatiebureaus, kinderdagverblijven, peuterspeelzalen, onderwijs etc.. zijn vindplaatsen van kinderen waar professionals werken die kunnen signaleren als hulp nodig is bij het opgroeien en ontwikkelen. De uitdaging ligt in het zo gericht mogelijk combineren van onderwijs en jeugdhulp en dit op maat aan kinderen/ouders aan te bieden waar dat nodig is. Een goede samenwerking is van cruciaal belang. De nadruk ligt op normaliseren en niet op problematiseren. Bij risico's wordt ingegrepen. Hulp die geboden wordt, is gericht op het versterken van de eigen kracht en die van de omgeving (familie, wijk, school).

4. Resultaten inventarisatie

4.1 Wat gaat goed (do's)

- + *Over het algemeen zijn er korte rechtstreekse lijnen tussen de school en het vaste aanspreekpunt vanuit jeugdhulp en tussen jeugdhulp en het samenwerkingsverband. Wel zijn er verschillen per gemeente te merken.*
- + *Er wordt nadrukkelijk opgemerkt dat alle betrokkenen een positieve intentie hebben en snel willen doorpakken om daadwerkelijk resultaat te boeken en kinderen zo effectief mogelijk te ondersteunen.*
- + *De wil om de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp tot een succes te maken is ontegenzeggelijk aanwezig.*

4.2 Knelpunten

1. *Verantwoordelijkheidsverdeling:*
Onduidelijkheid over wie wanneer welke verantwoordelijkheid heeft. Regie ontbreekt en rollen en taken generalisten en onderwijs zijn onduidelijk waardoor de onderwijsprofessional en generalist niet in hun kracht staan. (Voorbeelden hiervan zijn als kinderen niet binnen de EED criteria vallen en hoogbegaafde kinderen met gedragsproblemen.)
2. *Communicatie en contactpersonen*
Nog teveel onduidelijkheid bij scholen welk(e) generalist men wanneer moet hebben. Door verschillende inrichtingen van het jeugdhulpstelsel dreigt onduidelijkheid en ondoorzichtigheid over informatie en toeleiding naar zorg. Daarnaast vindt er nog te weinig contact, informatie-uitwisseling en terugkoppeling plaats tussen PO-scholen en de jeugdhulpverlener uit de omliggende gemeenten.

³ De term generalist wordt niet door alle gemeenten gebruikt zie voor de lokale termen het adresbestand in bijlage 2.

⁴ Generalistenteams en leerplicht

Er is bij vrijstelling van onderwijs en intramurale plaatsing (opname/behandeling Herlaarhof i.c.m. de Zwengel) niet altijd overleg of afstemming vooraf, tijdens en na de opname/behandeling tussen ouders, behandelaar en school.

3. *Rol ouders*

Over de rol, verantwoordelijkheid van en communicatie met de ouders wordt verschillend gedacht. Ook omgaan met persoonsgegevens en gevoelige informatie (privacy) is een aandachtspunt.

Het op tijd bespreekbaar maken van signalen met ouders is nog te weinig een vanzelfsprekendheid waardoor de inzet van de juiste hulp wordt vertraagd of bemoeilijkt. Daarnaast komen de verwachtingen die bij ouders gewekt worden over benodigde ondersteuning door school en door generalisten niet altijd overeen.

4. *(Toeleiding naar) zorg:*

Onduidelijkheid over de toeleiding, Er zijn vaak meerdere hulpverleners betrokken (met verschillende handelingsadviezen). Wachttijden zijn soms erg lang (vooral bij grotere organisaties), een alternatief is niet voorhanden en er wordt bureaucratie ervaren. Scholen hebben een zeer actieve houding, veel daadkracht. Belang van het kind wordt voorop gesteld. Dit leidt er soms echter toe dat er door scholen te lang zelf met een casus wordt doorgelopen. Eerder betrekken van partners zoals gemeenten komt de casus ten goede. Dit heeft ook te maken met de verdeling van taken en verantwoordelijkheden van alle partners (zie knelpunt 5).

De ervaring is dat beschikbaarheid van een jeugdhulpverlener in sommige gevallen uitgangspunt is, in plaats van de expertise van de jeugdhulpverlener. Hierdoor mist de jeugdhulpverlener de juiste expertise om de casus goed op te pakken (zie knelpunt 4).

Als ouders niet mee willen werken of als ouders geen zorgvraag kunnen/willen formuleren en dit ten koste gaat van het goed functioneren op school, ontbreekt het bij generalisten vaak aan doorzettingsvermogen m.b.t. het inzetten van passende zorg .

5. *Expertise*

Nog niet alle scholen beschikken over voldoende kennis (bv privacywetgeving, Meldcode, Veilig Thuis, specifieke aandoeningen, stoornissen autistisch spectrum).

4.3 Verbeterpunten

Ad. 1. Verantwoordelijkheidsverdeling

Aansluiting van jeugdhulp en onderwijs betreft vaak maatwerk. Bij twijfel: zoek elkaar op en overleg. Ook de ouders hierin betrekken.

- Bij de start van een individuele casus zoek je elkaar op en maak je concrete afspraken over verantwoordelijkheidsverdeling
- Professionaliteit over en verantwoordelijkheid voor het inzetten en opschalen van jeugdhulp ligt bij de jeugdhulpverlener.
- Professionaliteit over en verantwoordelijkheid voor passend onderwijs ligt bij de scholen.

Ad. 2. Communicatie en contactpersonen

Versteviging driehoek ouders, onderwijs, jeugdhulp:

- Scholen en generalisten weten van elkaar wie de vaste contactpersonen zijn en hoe deze bereikbaar zijn en wanneer deze ingezet kunnen worden (zie stroomschema) . Hierin wordt ook de positie en inzet van leerplicht verwerkt. Hiervoor stellen gemeenten en SWV gezamenlijk een digitaal stroomschema op waarin ook de positie van leerplicht wordt verwerkt. Terugkoppeling toevoegen aan stroomschema.
- IB-ers⁵ nemen bij zorgen over een leerling contact op met de vaste contactpersoon van het generalistenteam van de woongemeente van de leerling. Andersom neemt de jeugdhulpverlener indien noodzakelijk contact op met de IB-er van de school indien er zorgen zijn. Er wordt in alle gevallen eerst met ouders gesproken; zowel de zorgen zelf als het feit dat er contact opgenomen gaat worden met het onderwijs of generalistenteam. Het is wenselijk om al in een vroeg stadium contact te leggen met elkaar, al is het maar om te

⁵ Interne begeleiders (Skobos en KempenKind), Kwaliteitsondersteuners (SKOzoK en de Meent), regisseur (Veldvest) en ondersteuningscoördinator (RBOB)

informereren, inventariseren en verwachtingen onderling af te stemmen. Zie ook stroomschema.

- Faciliteer op lokaal niveau ontmoetingen waar je terecht kunt met vragen, zowel op beleid als op uitvoeringsniveau.
- Gemeenten hebben veel geïnvesteerd in informatievoorziening richting onderwijs. Van belang is om onderwijs te blijven informeren over visie en werkwijzen van de diverse gemeenten.
- Wijzigingen beleid jeugd en onderwijs aan elkaar doorgeven
- De generalisten gaan scholen informeren over de meldcode.
- Informatie over jeugdhulp, ernstige enkelvoudige dyslectie (EED), hoogbegaafdheid e.d. periodiek kenbaar maken via de nieuwsbrieven en de Websites van de scholen.

Ad. 3. Rol ouders

- Ouders vanaf het begin af aan betrekken in het proces.
- In contacten met ouders geen verwachting wekken of toezeggingen doen zonder dat er (lokaal) met elkaar afgestemd is.
- In contact met ouders (door jeugdhulp en onderwijs) elke keer procesduidelijkheid geven (deze procesduidelijkheid moet dan natuurlijk wel tussen jeugdhulp en onderwijs afgestemd zijn, zie verbeteractie 1).
- Zoek elkaar als jeugdhulp en onderwijs direct op als blijkt dat een proces om wat voor reden dan ook stopt.
- School / jeugdhulp moet toestemming hebben van ouders om contact op te nemen met de generalist/ lb-er. Als ouders geen toestemming geven mag er geanonimiseerd afstemming plaatsvinden.
- Tijdens de lokale ontmoetingen (zie punt 1) hebben we specifieke aandacht voor de rol van de ouder.
- Betrek elkaar vroegtijdig bij individuele casussen als deze informatiedeling ten goede komt aan de ontwikkeling van het desbetreffende kind.

Ad 4 (Toeleiding naar) zorg

- Het proces toeleiding naar zorg wordt vastgelegd in een stroomschema (zie bijlage 1)
- Per individuele casus wordt altijd bepaald wie de regie heeft, ligt de nadruk op onderwijs dan is dat de IB-er, ligt de nadruk op jeugdhulp dan is dat de generalist. We streven naar 1 kind, 1 plan 1 regisseur.
- Veilig Thuis werkt met het signaleringssysteem Zorg voor Jeugd. Zorg voor Jeugd is bedoeld om problemen bij kinderen en jongeren in de leeftijd van 0 – 23 jaar in een vroegtijdig stadium te signaleren en vervolgens de coördinatie van zorg te organiseren. Op deze manier moeten risico's bij kinderen en jongeren worden voorkomen en kan in het belang van de jeugdige en zijn ouders/verzorgers hulp beter op elkaar worden afgestemd.
- Er is één generalist gekoppeld per school. Deze generalist is het eerste aanspreekpunt voor de school. Hij/zij zorgt ervoor dat de benodigde kennis voorhanden is en schakelt daartoe indien nodig specifieke expertise in via collega's/netwerk. Indien er sprake is van een casus wordt deze besproken in het generalistenteam en wordt er een dossierverantwoordelijke aan gekoppeld. De generalist koppelt de naam van de dossierverantwoordelijke terug naar de school. Bij zeer complexe casuïstiek volgt overleg tussen onderwijs (school en samenwerkingsverband) en jeugdhulp en wordt besloten wie regie heeft op deze casus: school of jeugdhulp.
- Gemeenten maken afspraken met gespecialiseerde voorschoolse voorzieningen (bijv. MKD), wat er gebeurt met het kind na afronding zorg.
- De voorschoolse voorziening begeleidt i.s.m. de ouders/verzorgers het proces van toeleiding van dit kind naar basisonderwijs, SBO en SO. Hierbij is nadrukkelijk aandacht voor de benodigde zorg voor dit kind als het geplaatst wordt op een basisschool, SBO of SO.
- In de inkoop van jeugdhulp wordt actief ingezet op het voorkomen en/of beperken van wachttijden. Gemeenten monitoren dit jaarlijks.
- Gemeenten bieden bij lange wachttijden voor specialistische jeugdhulp een tussentijdse oplossing of een ander alternatief.
- Gemeente (generalist-leerplicht) is bij vrijstelling verantwoordelijk voor regelmatige afstemming met het samenwerkingsverband.
- Als scholen constateren dat de ontwikkeling van het kind stagneert a.g.v. het ontbreken van passende jeugdhulp dan neemt de school contact op met de generalist. De school

organiseert dan een multi disciplinair overleg (MDO) waar de generalist en de ouders/verzorgers bij aanwezig zijn en bespreken gezamenlijk deze casus.

Ad. 5 Expertise

- Gemeenten zorgen voor voldoende informatieoverdracht over privacy wetgeving, Meldcode en Veilig thuis.
- Scholen en jeugdhulp faciliteren deskundigheidsbevordering van leerkrachten en generalisten daar waar behoefte is.

5. Hoe nu verder?

Koppeling maken naar actieplan en aangeven dat werkgroep implementatiegroep wordt voor komende jaren.